



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Secvnda, Qva Continentvr Socratis Scolastici
Constantinopolitani lib. 7. Theodoriti Cyrensis episcopi lib. 5

Christopherson, John

[Köln], 1569

Alexandri Episcopi Alexandrini ad Alexandrum Episcopum
Constantinopolitanu[m] epistola. Capvt IIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12704

THEODORITI HISTOR.

2 *Epistola Alexandri Episcopi Alexandriae ad suum gentilem.*

3 *Honoratiss. fratri Alexandro secum fidei consensu coniuncto Alexander in Domino S.*

Prima. Alexandri Episcopi Alexandrini ad Alexandrum Episcopum Constantinopolitanum epistola.

CAPVT IIII.

EST quidem propositum hominibus improbis, in quorum animis inexplebilis honoris & pecuniæ cupiditas, insita est, ut ecclesijs, quæ videtur plus habere dignitatis, ex occulto insidiatur: qui per varias ac multiplices vias, synceram ecclesiæ pietatem oppugnare, non cessant. Nam, impulsu diaboli, qui vim suam in eorum animis exercet, in furorem acti, ad voluptates, quæ forte se offerunt, feruntur, præcipites: atque ab omni pietate refugientes, timorem diuini iudicii proterunt. De quibus ego, qui inde non parum acceperim incommodi, necesse habui vestræ pietati significare, ut id generis homines sedulo deuiteris, ne fortè, quisquam illorum audacia fretus, vel per se ipsum (præstigatoribus enim nunquæ deest ad fraudem faciendam simulatione) vel per literas, quæ erunt mendacijs ita lepidè & eleganter aspersæ, ut hominem, qui simplici ac sincera fidei se addixerit, à veritate abstrahât, in vestras ecclesias erroris sui imprimât vestigia. Nam Arius & Achillas nuper facta cõiuratione, dum Colluthi ambitionem imitari studebant, eum, in eo vitiositatis genere longe superarunt. Ille enim, quamquam eas ipsas res, quas isti, coarguere conabatur, tamè improbi sui instituti causam saltem simulatam habuisse visus est. Hi autem, cum illius nundinationem, qua Christum ipsum vèdidit, animaduerneret, nõ amplius ecclesiæ legibus subiecti esse sustinuerunt, sed speluncis latronum sibi constructis, conuentus in illis sine intermissione agere, noctes diesq; Christo & nobis maledicè obrectare, omnem apostolicam & piam doctrinam criminari, simulatione Iudaica officinam ad Christum oppugnandum instruere, diuinitatem Seruatoris nostri inficiari, eum cæteris hominibus nihilo

hilo præstantiorem prædicare, vocibusq; omnibus, quæ pro eius saluari in carne œconomia, & abiectioe sui nostra causa suscepta ex sacris literis selectis, eisdem impiam suam prædicationem corroborare, & verba, quibus æterna eius diuinitas, & gloria vnà cum patre ineffabilis confirmatur, auersari nituntur. Quippe impiam gentilium & Iudæorum de Christo opinionem defendentes, suam ipsorum laudem quantum fieri potest venari, & in quibus eis ludibrio sumus, omnia enixè consecrari student. Seditiones porro in nos quotidie cõcitare, graues eiere persecutiones, & interdum lites per muliercularum impurarum sermones, quas ipsi in fraudem impulerunt, intendere, nonnunquam religionem Christianam, suas tenellas meretriculas per singulas plateas turpiter circumducendo, grauissimis cõtumelijs afficere, quinetiam inconsutam & indissolubile Christi tunicam, quam tortores noluerunt discindere, hi discerpere non dubitarunt. Nos igitur, sicut scelerata eorũ vita, & conatus execrabilis postulat, suffragijs omnium, tandem licet sero propter rei ignorationem istud simus aggressi, ecclesia quæ Christi diuinitatem, sancte adorat, eiecimus. Itaque hi circumcursare hac illac, quo nobis obtrectent, deflectere ad collegas nobiscum in eadem fide consentientes, specie quidem pacis & concordia simulata veniam petere præ se ferre: sed reuera moliri, vt per sermonis lenocinia nonnullos eorum in sui morbi contagionem pertrahant: literas quoq; ab illis blãdiores petere, vt coram ijs, quos errore implicarint, eas deprauatè legentes, suæ prolapsionis impœnitentes reddãt. Iam ad impietatem assuefactos quasi episcopos suę sententiæ & opinioni consentientes haberent. Nam non illis confiteri volunt ea, quæ tam nefariè impieq; apud nos cum docuerunt, tum fecerunt, quorũ gratia ecclesia expulsi sunt, sed vel silentio tegere, vel partim sermonibus commétitijs, literis partim veteratoriè scriptis obscurare nituntur, quo eos dolo deludant. Quapropter colloquijs tum probabilitate, tum facetiis dicacibus refertis, perniciosam suam doctrinam, tanquam velis obtendentes, hominem simplicem & fraudi expositum in suum errorem rapiunt: quinetiam à nostræ sanctæ piæq; religioni apud oēs obtrectando, haudquaquam se abstinere. Vnde fit, vt nonnulli qui eorum li-

THEODORITI HISTOR.

teris subscribunt, in ecclesiam recipiantur: quod factum, mea
 quidem sententia, maximam infamiae notam collegis no-
 stris, qui illud ausi sunt, inuisit, qui non modò id quod ca-
 non apostolicus permisit non faciunt, sed conatum eorum
 contra Christum planè diabolicum, qui illis inest, vehemè-
 riorem efficiunt. Quocirca fratres chariss. abiecta cuncta-
 tione, ingenii mei vires, quo istorum infidelitatem vobis signi-
 ficare, excitavi: qui asserunt, tempus aliquando fuisse, cum non
 esset filius Dei: postea factum, cum non antè extiterit, talem
 fuisse tum, cum factus erat, qualis quisque homo est. Omnia
 enim Deum ex nihilo fecisse. Qua sententia etiam filium
 Dei comprehendunt, eumque in creationem omnium rerum,
 siue rationis sunt illè participes, siue expertes, concludunt.
 Quibus etiam consequenter addunt, eum natura posse mu-
 tari: virtutis & vitij capacem esse. Itaque hoc posito, eum ex ni-
 hilo factum, literarum sacrarum, quæ verbi Dei æternitatem,
 immutabilitatem, eius sapientiæ diuinitatem (atque ista sunt
 Christus) docent, prorsus labefactatur authoritas. Est enim
 in nostra quoque situm potestate, uti istæ ecclesiæ pestes præ-
 dicant, filios Dei fieri, non aliter atque ille factus est. Scri-
 ptum namque esse, filios genui & exaltaui. Ac cum illis obi-
 citur sententia, quæ deinceps sequitur, Et ipsi spreuerunt me,
 quod planè naturæ seruatoris, qui est natura immutabili, re-
 pugnat, tum omni exuta erga Deum pietate & reuerentia,
 aiunt Deum cum eum præscientia & præsentione prænouisset
 neuiquam ipsum aspernaturum, idcirco ex omnibus ele-
 gisse. Non enim natura, aut quicquam præter cæteros filios
 habuisse prærogatiuæ (nullum namque natura filium Dei esse
 affirmant, neque quæquam esse, qui vlla cum eo proprietate con-
 iunctus sit) sed cum esset natura mutabili, & propter singu-
 larè in vita & moribus ritè instituendis diligentiam ac studiū
 non ad vitia desisteret, Deum eum elegisse: adeo ut si vel Pau-
 lus, vel Petrus in hac obnixè incubuisset, eodem modo fu-
 isse filios Dei, quo ille fuit. Ac quò insanam & pestiferam suam
 doctrinam confirmant, etiam in ipsas scripturas vim faciunt,
 & sententiam in Psalmis de Christo traditam, quæ ita se habet,
 Dilexisti iustitiam & odisti iniquitatem, propterea unxit te
 Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ participibus tuis, ad suum
 institutum detorquent. Verum quòd filius Dei non creatus,
 fuit ex,

Isa. 1.

Psal. 44.

, fuit ex nihilo, neque tempus fuisse, cum non erat, Ioannes
 , Euangelista abunde fatis docet: sic enim de illo scribit: V-
 , nigenitus filius, qui est in sinu patris. Cum enim Diuinus
 , ille magister docere institueret, patrem & filiū duas res esse,
 , quæ separari nequeunt, filiū in sinu patris esse dixit. Quin-
 , etiam quòd filius Dei non sit rebus ex nihilo creatis annu-
 , merandus, idem Ioannes ostendit, cū dicat, omnia per ipsum
 , facta esse. Nam proprium eius subsistentiæ modum declara-
 , uit his verbis: In principio erat verbum, & verbum erat
 , apud Deum, & Deus erat verbum: omnia per ipsum facta
 , sunt, & sine ipso factū est nihil. Quòd si omnia per ipsum
 , facta sunt, qui fieri potest, vt is, qui rebus creatis essentiam
 , indulcerit, quodam tempore non fuerit. Nulla enim ratio
 , vult, vt quod creat, eiusdem sit cum creatis naturæ. Quòd
 , si ipse fuit in principio, & omnia per ipsum facta sunt, crea-
 , taq; ex nihilo (nam quod est subsistitq; illis, quæ fiunt ex
 , nihilo, contrarium est, vehementerque repugnat) Nam cum
 , alterū nullū esse interuallū inter patrē & filium, neq; illud
 , vlla animi cogitatione posse informari, alterum mundum ex
 , nihilo conditum, ostendit, perspicuum est mundum re-
 , centiorem, quàm essentiam filij Dei, habuisse generatio-
 , nem: quippe cum omnia à patre per filium talem sint essen-
 , tiæ originem consecuta. Itaque sanctissimus Ioannes cum
 , illud ERAT, quod est verbi Dei proprium, immensum
 , esse, & longe supra mortalium captum & cogitationem
 , positum animaduertent, eius generationem creationemq;
 , eloqui noluit, imò verò ne ausus quidem est verbis, lite-
 , ris eisdem ac syllabis compositis gignens & genita nomi-
 , nare: non quòd verbum Dei ingenitum est (nam solus
 , pater est ingenitus) sed quòd ineffabilis vnigeniti filij Dei
 , subsistentia non modò solertem intelligentiam euangeli-
 , starū, verū fortasse etiam angelorum comprehensionem
 , longe superat. Itaque, meo quidem iudicio, ne in piis qui-
 , dem numerandi sunt, qui in istarum rerum inquisitionem
 , intrare non dubitant, spreta reiectaque illa sententia: Al-
 , tiora te ne quæras, & sublimiora te ne scruteris. Quòd
 , si cognitio multarum aliarum rerum, quæ sunt sine du-
 , bio his longè imperfectiores, comprehensionem fu-
 , giat humanam, quales sunt illæ, de quibus Paulus sic
 , loqui-

Ioan. 1.

Ioan. 1.

Eccle. 3.

THEODORITI HISTOR.

1. Cor. 2. loquitur: quas oculus nō vidit, neque auris audiuit, neq; in cor hominis ascenderunt ea, quæ præparauit Deus diligentibus se, quales sunt præterea stellæ, quos Deus Abrahamo negauit posse numerari, qualis denique est arena maris & stillæ pluiiæ, quas res, inquit scriptura, quis enumerare poterit, quid est ergo, cur quisquam nisi insanus & planè mente captus sit, verbi Dei subsistentiam curiose peruestigare molitur? De qua ita spiritus loquitur propheticus: *Isa. 53.* Generationem eius quis enarrabit? Per quam quidem sententiam ab animis eorum, qui erant velut columnæ & *Apostoli* principes omnium qui in toto orbe vixerint, Seruator noster, quo illis gratificaretur, istarum rerum notitiã tanquam onus amouere laborauit: contraque naturam esse docuit, vt quisquam eas cogitatione reprehenderet. Nam soli patri diuinissimi illius mysterii cognitionem reseruatam esse. Sic *Matth. 11.* enim locutus est: nemo nouit, quis sit filius nisi pater, & patrem nemo nouit, nisi filius. De qua re arbitror patres hoc *Esa. 24.* quoque dixisse: Secretum meum mihi & meis. Quòd autem extrema dementia est, filium ex his, quæ non sunt ortum, inque tempore productum existimare, eadem ipse voces, nimirum, EX HIS QVÆ NON SVNT, satis declarant, licet isti stupidi suarum vocum insaniam non intelligant. Nam id, quod dicitur, NON ERAT, aut in tempore fuisse necesse est, aut in aliquo seculi interuallo. Proinde si verum est, omnia per ipsum facta esse, constat etiam omne seculum, tēpus, interualla temporis, & illud quando, in quibus reperitur id, quod dicitur, NON ERAT, per ipsum facta esse. Et quid est, quamobrem non sit absurdum eum, qui tempora, secula, opportunitates temporum, quibus cum illud, quod dicitur, NON ERAT, Confusum est, progenit, quodam tempore non fuisse asserere? quippe cum insulsum sit, & plenum cuiusque inscitæ eum, qui alicuius rei procreator extiterit, post rei illius procreationem, ipsum procreatum esse. Nam vt istorum fert opinio, non solum illud interuallum temporis, in quo filium à patre generatum asseuerant, tempore prius erat, quàm Dei sapientia, quæ hanc vniuersitatē construxit, verum etiam scriptura, quæ illum primogenitum omnis creaturæ nuncupat, mentita est. Accedit eodem Paulus, qui de eo his congruentia voce clarissima fundit: sic enim ait:

nim ait: Quem possuit hæredem omnium, per quem secula *Heb. 1.*
 condidit. Quinetiam in eo condita sunt omnia, & quæ in *Col. 1.*
 cælis, & quæ in terra, visibilia & inuisibilia, siue principa-
 tus, siue potestates, siue dominationes, siue throni. Omnia
 per ipsum & in ipsum condita sunt, & ipse est ante omnia.
 Quocirca cum illud, *EX NIHILO* seu *EX HIS QUAE NON*
SVNT, non sine summo scelere & impietate positum sit, ne-
 cessario sequitur patrem semper patrem fuisse. Atque est pa-
 ter semper, cum habeat filium, ob quem vocatur pater: &
 cum sit semper ei filius, & semper pater, perfectus, atque
 in ipso, quod verè bonum est, expletus omnibus suis par-
 tibus: qui filium vnigenitum, neque in tempore, neque ex
 interuallo temporis, neque ex nihilo genuit. Quin igitur
 fieri potest, vt non sit impium dicere, quodam tempore sa-
 pientiã Dei non fuisse, cum ipsa loquatur de se: Ego eram *Prov. 8.*
 apud illum componens, ego eram cui adgaudebat: aut vir-
 tute Dei aliquando non fuisse, aut verbum eius mancum
 fuisse aliquando, aut alia negare, ex quibus & filius cogno-
 scitur, & pater velut notis quibusdã discernitur. Nam cum
 quis splendorem gloriæ neget esse, tollit simul & primariam
 lucem, cuius est splendor. Quod si porrò imago Dei non
 erat semper, liquet neque illum cuius imago est, semper fu-
 isse. Quinetiam cum dicitur formam subsistentiæ Dei non
 esse, tollitur vnà etiam ille, qui omnino ab ea figuratur.
 Vnde licet, perspicere Seruatoris nostri proprietatem, qua
 filius est, cum aliorum filiorum proprietate habere commu-
 ne. Nam quemadmodum inexplicabilis eius subsistentia
 propter eximiam & singularem ipsius excellentiam osten-
 ditur rebus præstare omnibus, quibus ipse essentiam tribu-
 erit: sicq; & eius filialitas, vt ita dicam, quæ est paternæ di-
 uinitatis secundum naturam, ineffabili quadam præstantia
 antecellit filialitati eorum, qui per ipsum adoptantur in fili-
 os. Nam ille cum sit in omnibus cumulate perfectus & nul-
 lius rei indigens, est natura planè immutabili: hi autem cum
 in vtramque partem conuerti possint, illius egent auxilio.
 Qui enim fieri potest, vt Dei sapientia efficiatur perfecti-
 or, aut ipsa veritas, aliquid sibi assumat quod omnino ha-
 bet, aut verbum Dei eodem modo? Aut quo modo ipsa vi-
 ta, lux vera præstabilior fiat? Quod si ita se habet, quanto
 magis

THEODOR. HISTOR.

magis repugnat naturæ, vt sapiëntia stultitiæ aliquâdo capax
 fit, aut potëtia Dei implicetur imbecillitate, aut obscuretur
 temeritate ratio, aut tenebræ denique cum vera luce commi-
 sceantur, presertim cum & Apostolus simili causâ adductus,
 2. Cor. 6. dicat: quæ societas luci ad tenebras, aut quæ cõuentio Chri-
 Prov. 30 sto ad Belial, & Salomon quoque, quòd fieri nequit, vt vel
 cogitatione comprehendantur viæ serpentis super petrâ, quæ
 est, vt Paulus censet, Christus. Qui autem sunt eius creatu-
 ræ, vt homines & angeli, benedictionem accepere, vt indi-
 es proficerent, & virtutibus mandatisq; in lege præscriptis
 exculti exercitatiq; non in vitia delaberentur, ad eum planè
 finè vt Dominus noster Iesus Christus, qui est patris natura
 filius, ab omnibus adoretur. Quinetiam idem ipsi spiritu
 seruitutis deposito abiectoq; & spiritu adoptionis filio-
 rum ex rectè præclareq; factis, & ex progressione in virtute
 assumpto, beneficio Christi, qui est natura Dei filius, affecti,
 fiüt filij adoptiui. Quòd verò ad ingenuâ, propriâ, naturalè,
 & eximiâ eius filiationè attinet, Paulus Apostolus explanat
 Rom. 8. de Deo loquès his verbis: Qui proprio filio non pepercit,
 sed pro nobis videlicet nõ natura filijs ipsum tradidit. Nam
 quò ab alijs filijs, qui nõ sunt proprii, distingueretur, eũ pro-
 prium filiũ nominauit. Porro in Euangelio sic scriptum le-
 Mat. 3. gimus: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene com-
 placui. Itèq; in Psalmis Seruator ait de se: Dominus dixit ad
 Psal. 2. me filius meus es tu: in qua sententia & suam ipsius demon-
 strat ingenuitatem, & alios quosdam præter se sui patris fili-
 Psal. 109 os esse non ingenuos, Quid quæso illud, Ex vtero ante lu-
 ciferum genui te, an non perspicuè ostendit naturalem, quæ
 in filio est, paternæ generationis proprietatem, quam non
 studio in moribus piè instituendis, non in virtute excolen-
 da progressione, sed propria naturæ vi est consecutus? Pro-
 inde vnigenitus patris filius hanc proprietatè, qua filius est,
 firmâ & immutabilem tenet. At adoptio filiorum, quæ in
 hominibus rationis participibus est, quæque non natura
 ipsis sed probitate morum & Dei beneficio tributa fit, ex
 sacra scriptura mutabilis ostenditur. Nam videntes, inquit,
 Gen. 6. filij Dei filias hominum, acceperunt sibi vxores: & quæ
 sequuntur. Ac rursus: filios genui & exaltaui. Ipsi autem
 spreuerunt me, Deum per Esaiam prophetam dixisse cog-
 nouimus

nouimus. Verum quamuis de hac re multa habeam dicere, *1/a.1.*
 Charissimi fratres, tamen ea missa propterea facio, quod
 absurdum putem doctores fidei doctrina consentientes
 pluribus admonere: quippe cum ipsi sitis docti à Deo, &
 non ignoretis tum Ebionis & Artemæ doctrinam, quæ non
 ita pridem veram ecclesiæ pietatem oppugnare cœpit, tum
 pestiferum studium Pauli Samosatani episcopi Antiochiæ,
 qui concilio omnium vbique episcoporum atque adeo iu-
 dicio, ecclesia eiectus est. Cuius peruersæ doctrinæ Lu-
 cianus successor factus, multorum annorum spatio, hoc
 est tantisper, dum tres episcopi alius post alium, ecclesi-
 am illam rexere, exclusus ab ecclesia mansit. Istorum hæ-
 reticorum impietatis feces hi, qui modò in lucem editi,
 filium Dei ex nihilo ortum asserunt, quique sunt velut
 stolones occulti ex illis nascentes, animis hauserunt: A-
 rium dico, Achillam, & reliquam improborum illis ad-
 hærentium turbam: quinetiam tres episcopos in Syria,
 nescio quo modo ordinatos, qui quoniam istorum errores
 suo consensu approbarunt, videntur eorum amentiam ve-
 lut facibus nouis admotis magis incendisse: in quos qui-
 dem accuratè inquirendi potestas vestro iudicio permessa
 est. Atque hi quemadmodum voces de Seruatoris passio-
 ne, de abiectioe & exinanitione sui ipsius, de eius pau-
 pertate, aliasq; , quibus tanquam aduentitiis se in sacris li-
 teris nostra causa describi passus est, memoria ideo tenent,
 vt eas citando summam eius & sempiternam diuinitatem
 deprauent: sic verba, quæ naturalem eius gloriam, nobili-
 tatem, & æternam cum patre mansionem significanter expri-
 munt, penitus eorum animis exciderunt: cuius generis sunt
 illa: Ego & pater vnum sumus. Quam sententiam dum pro-
 tulit dominus, non se patrè appellauit, neque duas duarum *Ioan. 10.*
 personarum naturas vnam esse ostendit, sed quòd patris fi-
 lius paternam effigiem accurate seruare solet, quippe cum
 eius similitudinem in se à natura impressam habeat, & per-
 fecta sit patris imago, & expressa figura exemplaris primarij.
 Vnde Dominus Philippo quodam tempore patrem eius vi-
 dere cupienti, dicentiq; : Ostende nobis patrè, aperte com-
 mōstrat: Qui vidit me, vidit & patrè: quãdoquidè pater per
 ipsum velut per speculũ purissimũ idèq; animatum in quo

THEODOR. HISTOR.

Dei exprimitur imago, manifestò cernitur. Filium porò ,
 patri similem in psalmis pronuntiatum memorant sanctif-
 simi viri : in quibus scriptum est: In lumine tuo videbimus
 lumé. Quapropter qui honorat filium, honorat & patrem,
 idque planè merito. Nam omnis vox impia, quæ temere
 contra filium profertur, in patrem quoq; recidit. Atque ne-
 mini mirum debet videri fratres Chariss. (hoc enim quoq;
 persequi animus est) si falsas confictasq; tum contra me, tú
 contra populú nostrum sanctissimum criminationes dein-
 ceptis exposuero. Nam qui acié ad diuinitaté filij Dei oppu-
 gnandam instruxerint, nò mirum, si nos còtumeliosis ma-
 ledictis lacerare nò vereantur. Qui etiam neminè volunt ex
 antiquis patribus sibi còparari, neq; illis, quibus nos ab in-
 cunte ætate vsi sumus præceptoribus, se pares existimari si-
 nunt, imò vero ne vnum quidem collegarú nostrorum vel
 ad mediocrem sapientiá peruenisse censent, sed se solos sa-
 pientes, solos egestatè voluntariam sectantes, solos dogma-
 tum inuentores, & sibi solis ea doctrinæ patefacta esse my-
 steria, quæ in nullius vnq; sub sole cogitationé ac mentem,
 venerint, arbitrantur. O impiá arrogantíá, ò insaniá immé-
 sam, ò inanè glóriam cù furore còiunctam, ò spiritus planè
 satanicos, qui impiis eorú animis velut callum malitiæ ob-
 duxère. Non diuina veterum scripturarum claritas vllum
 ipsis incussit pudorem: non consentiens collegarum & pia
 de Christo doctrina eorum audaciam repressit: quorú sce-
 lus nefarium ne dæmones quidem, quippe qui sedulo ca-
 ueant, ne vllam omnino maledicá & contumeliosam vocem,
 contra filium Dei eloquantur, omnino ferre videntur. Ista à
 nobis pro virili nostra parte in presentia allata sunt ad eos,
 coarguendos, qui in tam inepta contra Christum disputan-
 di materia, tanquam in puluere se exercent, & nostræ erga
 illum pietati falso obrectare nituntur. Nam isti ridicularú
 fabularum inuentores asserunt nos, dum blasphemiam illam,
 impiá & à nemine vnquam literis proditam, nimirum quæ
 Christum filium Dei ex nihilo ortú docet, auersamur, duò
 ingenta tradere: atq; quæ est eorum inscitia, dicunt necesse
 esse alterum è duobus hisce statuere, nempe vel eum ex ni-
 hilo creatum, vel omnino duo esse ingenta: siquidem,
 propter inertiam ignorant prorsus quantum interfit inter
 patrem,

Horat.

, patrem, qui ingenitus est, & res ab eo conditas ex nihilo,
 , siue rationis sunt participes illæ quidem, siue expertes. In-
 , ter quæ duo, natura vnigenita media interposita, per quam
 , pater Dei verbi hanc vniuersitatem ex nihilo fabricauit, ex
 , ipso, qui pater est, genita fuit: sicut ipse dominus quodam
 , in loco testatur his verbis: qui diligit patrem, diligit quoq; *1. Ioan. 5.*
 , filium, qui ex eo genitus est. De quibus nos sic credimus,
 , vti apostolicæ placet ecclesiæ: in vnum nempe ingeni-
 , tum patrem, qui nullam habet causam suæ essentiæ, qui nec
 , conuerti nec mutari potest, qui similiter & eodem modo se
 , habet, qui neque accessions neque decessions capax est,
 , qui leges, prophetas, & euangelia nobis tradidit, qui deniq;
 , patriarcharum, apostolorum, & omnium sanctorum do-
 , minus est: Et in vnum dominum Iesum Christum, filium
 , dei vnigenitum, genitum quidem non ex eo, quod non
 , est, sed ex eo qui pater est, neque id quidem more corpo-
 , reo, per incisionem, aut diuisionum fluxiones, vti Sabellio,
 , & Valentino visum est, sed modo quodam, qui verbis ex-
 , plicari exprimiue omnino non potest, secundum illam pro-
 , phetæ vocem, quam supra posuimus, generatione eius quis *Isa. 53.*
 , enarrabit, cum eius subsistentia à nulla natura mortali per-
 , uestigari queat: quemadmodum neque ipse pater à quo-
 , quam indagari, propterea quod natura humana rationisq;
 , particeps cognitionem diuinæ à patre generationis com-
 , prehendere nequit. Quas res non par est, vt viri spiritu ve-
 , ritatis incitati, à me perdiscant, præsertim cum vox Christi,
 , de hac re vestris auribus circumsonet & doceat, nimirum,
 , quod nemo nouit, quis sit pater nisi filius, & nemo nouit, *Luc. 10.*
 , quis sit filius, nisi pater. Huc præterea agnoscimus perinde
 , atque patrem, nec conuerti, nec mutari posse, nullius rei in-
 , digentem, perfectum filium similem patri, & ab eo solum,
 , quia ingenitus sit, discrepantem. Nam est accurata & ex-
 , pressa patris imago. Atque constat imaginem plenè com-
 , plecti debere eas omnes res, quibus exemplar ipsum, quod
 , maius est, perfectius exprimitur. Sicut ipse dominus do-
 , cuit: Pater maior me est. Atque hac ratione inducti, filium è *Ioan. 24.*
 , patre semper existere credimus. Est enim splendor gloriæ
 , & character paternæ essentiæ. At nemo hanc vocem (sem- *Heb. 1.*
 , per) sic intelligat, vt per eam filius ingenitus existimetur,

THE ODOR. HISTOR.

sicut isti putant, qui sensus animorū habēt planè occæcator, Nā neq; cū dicitur, ERAT SEMPER, ET ANTE SECULA, idē est, quod ingenitū. Imò verò neq; vlla vox, quā humana mēs conetur effingere, exprimere potest, illud ingenitum, adeo vt vos quoq; ipse fretus vestro recto de omnibus rebus iudicio: eodē modo illud ipsum accipere cōfidam, quādoquidē hæ voces, vim huius verbi ingeniti nullo modo exprimūt. Nam hæ tanq̄ tēporum quidē productionem videntur in se cōplecti, diuinitatē aut̄ vnigeniti, & vt ita dicā, antiquitatē pro dignitate explanare nequeunt. Vnde euenit vt sancti viri cū hoc mysteriū explicare, singuli pro viribus, enixè cōtendant, veniā petant ab auditoribus, & apud illos nō sine causa se excusare conentur: his fere verbis: *Eatenus de his rebus insitiuimus, quatenus mentis nostræ vis consequi potest.* Si qui sunt, qui expectēt vocē vllā perfectiorē ore humano efferi, quā captus fert humanus, dicantq; ea, quæ fuerant ipsis ex parte cognita iam obscurari, est sanè perspicuū quòd illud (Erat semper & ante secula) longe abest ab eo, quod illi expectant, quæ quidē cuiuscunq; generis sint, non sunt idem cum ingenito. Ac propterea & dignitas, quæ est ingeniti propria, ei seruanda est, dicendumque nullam ipsi esse eius essentiaē causā, & honor filio debitus, ei tribuendus, assignādaque illi generatio à patre initio carens. Et cū hunc illi honorē quantū in nobis est tribuimus, has voces, ERAT SEMPER, ET ANTE SECULA piè & sanctè, cū de eo loquimur, proferimus: nō tamē vt quicq̄ de eius diuinitate detrahamus, sed vt exquisitā omnino imagini, & figuræ patris attribuamus similitudinem, & ingeniti vocabulū patri, vt potē eius solum propriū ascribendū propterea existimemus, quòd seruator ipse dicit, Pater maior me est. Ac præter istā piā de patre & filio sententiā, vnum præterea spiritū sanctū, sicut nos docent sacraē literæ, confitemur, quod non modò sanctos homines veteris testamenti, sed etiā diuinos noui testamenti doctores innouauit. Ecclesiam porrò vnā solam catholicam & apostolicam agnoscimus, quæ sicut nunq̄ expugnari potest, etiam si totus mundus eam oppugnare instituat, sic omnem impiā hæreticorū incurSIONē eum cit ac profligat: quandoquidē eius dominus nos efficit satis animosos, dum clamat: Confidite, ego vici mundū. *Quin etiam*

Ioan. 16.

etiam credimus, ex mortuis resurrectionem, cuius primitiæ
 fuit dominus noster Iesus Christus, qui corpus non specie
 adumbratum, sed verum ex Deipara Maria sumpsit, qui in
 fine seculorum inter homines ad delenda peccata versatus
 est, qui crucifixus est, & mortuus sine vlla ipsius diuinitatis
 imminutione, qui resurrexit à mortuis ascendit ad cœlos,
 & sedet ad dexteram maiestatis Dei. Ista quidem ex aliqua
 parte epistola cõplexus sum, quandoquidẽ singula accuratè
 literis persequi absurdum, vt dixi, ideo sum arbitratus, quòd
 eadem res vestras pias ac studiosas mentes minimè fugiant.
 Ista docemus, ista prædicamus, ista sunt apostolica ecclesiæ
 dogmata, pro quibus mortem oppetere nõ dubitamus: neq;
 quicquam moramur de illis, qui nos ad hæc eiuranda com-
 pellere student: & licet nos tormentis cogere aggrediantur,
 nõ tamen spẽ, quæ animis nostris insita est, abijciemus. Cui
 doctrinæ Arius, Achillas, & reliqui pariter veritatis hostes
 refragati, ecclesia exturbati sunt, quippe cum sint à pia no-
 stra doctrina prorsus auersi, iuxta illã beati Pauli sententiã:
 Si quis vobis euangelizauerit, præter id quod accepistis,
 anathema esto, licet angelum è cœlo se esse simulet. *Quin-*
etiam si quis aliud doceat, & non accedat sanis sermionibus
domini nostri Iesu Christi, & doctrinæ, quæ secundum pie-
tatem est, is inflatur, nihil sciens, & quæ sequuntur. Istos
verò à fratribus anathemati addictos nemo vestrũ excipiat,
neq; eorũ verba, vel scripta audire sustineat. Omnia enim
nõ aliter atque præstigiatores ementiuntur: veritatem loqui
nolunt. Nam per vrbes circumcursant, non alio quidẽ stu-
dio adducti, quàm vt amicitia & pacis nomine literas per
simulationem assentationemq; dent, accipiantque, quo per
illas, in errorem mulierculas paucas peccatis onustas, quas
dolo deceperint, facilius inducant, & quæ sequuntur. Qua-
propter istos, qui tot scelera contra Christũ edere ausi sunt,
qui religionem Christianam partim maledictis palàm con-
cidere, partim in iudicijs qui tempore pacis, quantũ in illis
est, persecutionẽ cõtra nos conscitare, qui deniq; arcanum
Christi generationis mysteriũ eneruare impense laborarũt,
istos inq; fratres Charissimi & fide nobiscũ cõsentiẽtes, a-
uersati, vnã nobiscũ cõtra insanã eorũ temeritatẽ ferte suf-
fragia, nõ aliter atq; collegæ nostri qui rãgræ ferunt, qui
 episto.

*Gala. 2.**1. Tim. 6.**2. Tim. 5.*

THEODOR. HISTOR.

epistolas contra istos scriptas ad me miserunt, qui libello aduersum eos edito subscripserunt: quæ omnia per filium meum Apionem diaconum ad vos misi: atque primum epistolas collegarum, qui sunt in Aegypto & Thebaide, deinde eorum, qui Libyam, Pentapolim, Syriam, Lyciam, Pamphiliam, Asiam, Cappadociam, & alias regiones hisce finitimas incolunt: quorum exemplum vos imitantes persuasum habeo ad nos itidem daturos literas. Et cum multæ aliæ curationes ad eos sanandos, qui hoc errore vulnerati sunt, suppetebant, tum istud etiam remedium ad medicinam populo ab istis decepto faciendam inuentum est, si modo obtemperare voluerint, & cum consensum collegarum nostrorum intelligant, eorum hortatu ad pœnitentiam se serio recipere. Salutate vos ipsos mutuò vnâ cum fratribus, qui vobiscum sunt. Opto vos, fratres charissimi, tû in Domino valere plurimû, tum fructû ex vestro pio in Christum animo percipere. Sunt autem hæretici anathemate dånati, ex numero presbyterorum Arius, ex diaconorû autem Achillas, Euzoius, Aethales, Lucius, Sarmates, Iulius, Menas, Arius alter, & Helladius. Literas etiam in eandem sententiam scripsit idem Alexander ad Philogoniû Antiochena ecclesiæ antistitem, ad Eustathium, qui id temporis Beraæ rexit ecclesias, & ad alios, qui erant dogmatû apostolicorum patroni. Quin Arius ne se continere quidè potuit, sed scripsit etiam ipse ad eos, quos suæ opinioni se censuit habere consentientes. Quod verò nihil falsi cõtra eû diuinus scripserit Alexander, Arius ipse literis, quas dedit ad Eusebiû Nicomediæ Episcopû locuples testis est. Itaq; ponã hoc in loco eius epistolã, vt impietatis eius socios velut ante oculos eorum, quibus sunt ignoti statuam.

Arij epistola ad Eusebiû Nicomediensem Episcopum. CAPVT. V.

Arij Epistola.

Eusebio, domino suo amantissimo, homini Dei, fidei, orthodoxo, Arius quem Alexander Papa iniuste infertatur ob veritatẽ, quæ vincit omnia, & quã tu strenuè propugnas, in domino S.

Cum